

PÅ IGLOOFÄRD

AV DAVID JONASON
(MR JONES)

Pressfotograferna blixtrade på våra nysnödda pulkor inne i stora hallen på Stockholms Central, men pulkorna läto sig inte stort bekomma. De uppträdde värdigt. En del av dem voro för resten ganska resvana. Endast då en sträng herre i uniform barskt förebrådde oss hussar, att vi inte kommit ned och poletterat dem redan på morgonen, drogo de litet på munnen, ty de kände ännu i kroppen sista åtsurrningen för tio minuter sedan.

Snart hängde vi i Kirunavagnens fönster, deltagarna i Skidfrämjandets fjällexpedition till Kebnekaisemassivet 1934. Det var fredagen den 23 mars på kvällen.

— Lyckans ostar, som ska upp och ligga i snön bland fjällena!

— Arma satar, som måste ligga ute i snön om nätterna, när det finns hotell!

— Jaså, ni ska ligga i igloos — gratulerar till nollgradig sängkammartemperatur om nätterna!

— Jaså, ni ska dra pulkan i sex dagar — gratulerar till ett nyckfullt och ryckfullt och istadigt fruntimmer att släpa på!

— Vi lova att inte bli nervösa förrän den andra, fast ni ska vara framme den trettiförsta, sade våra fruar till varandra, ty man kunde aldrig veta, vilka öden vi gingo till mötes. Och en aning allvar låg också under allt perongglammet denna hetsiga kväll på centralen, då halva sport-Stockholm byltade in och drog till fjälls. Sex extra-

tåg utom de båda ordinarie — påsktrafiken norröver slog jultrafiken! Generaldirektör Granholm gratuleras!

— Träffas vi på Sylarna eller på Snasarna?

— Nej, vi skola norrut, pöste vi, ty Jämtlandsfjällen skulle vi lägga en hel dygnsresa söder om oss, och man måste ju hålla på sin värdighet redan från början.

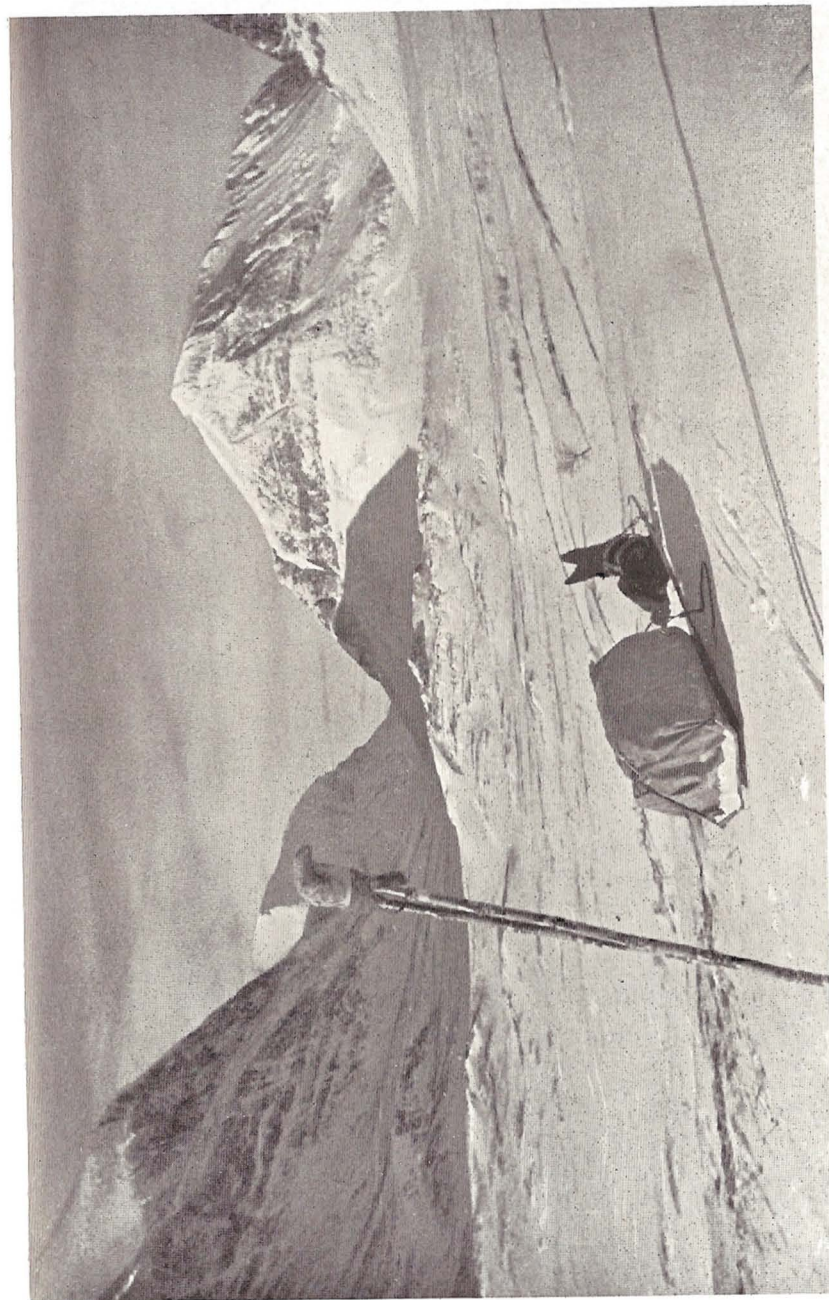
Ett värdigt farväl till fruar, fästmör och Främjandepappar, vackra blommor från "die Frau des Führers", ledarens fru, och tåget rullade tio meter.

Ett farväl till och vi ångade ut med följande uppgifter oss förelagda: — framkomst till Kiruna den 25:e på morgonen, slädfärd till Nikkaluokta, lappbyn 7 mil väster om Kiruna (alla deltagarna skidade halva den vägen), därifrån start med pulkor den 26:e på morgonen in mot Kebnekaisekomplexet, övernattnig i snöhyddor (igloos på eskimåiska) eller fjällstugor, allt efter omständigheterna, bestigning av Kebnekaises stortopp (sydtoppen) samt återkomst till civilisationen (Riksgränsen) den 31:a mars efter sex (sju) rena vildmarksdygn.

Gynnade av en fantastisk tur med vädret fullföljde vi färdplanen programenligt.

Måndagen den 26:e övernattade vi i Kebnekaise turiststation, den 27:e lågo vi i igloos i den väldiga Tjäktjavagge vid punkt 747, väster om mynningen av Singivagge (som leder upp till sydtoppen), den 28:e angrepo vi och besegrade stortoppen, samma kväll bröto vi upp och skidade till Sälkastugan, den 29:e byggde vi igloo på Alesjaures is under Nuokustaks topp (en del av truppen kvarlåg i Alesjaure stuga och kåta), den 30:e passerade vi Kamajokken, den 31:a vid 5-tiden inträffade vi i Riksgränsen.

Inklusive toppbestigningen hade vi då lagt en distans av 190—200 km fjällterräng under skidorna på sju dagar. Toppklättrandet begynte från nyssnämnda punkt 747, alltså fingo vi på 8 kilometers distans fågelvägen stiga effektivt cirka 1,400 meter.

"Leddy" med väl packad pulka blickar in mot Singivagge.

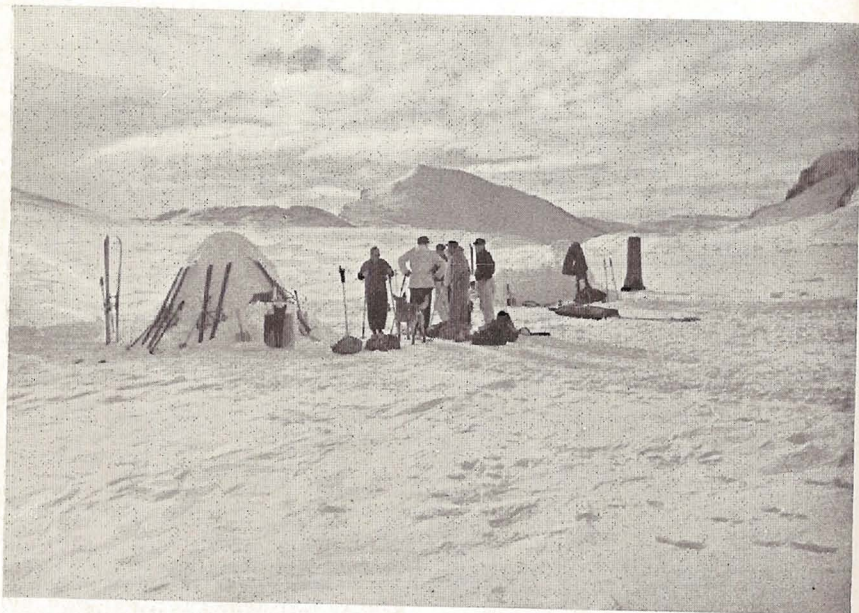
På väg mot Singidalen, porten till Kebnekaisegiganternas högborg.

G. Birch-Lindgren, foto.

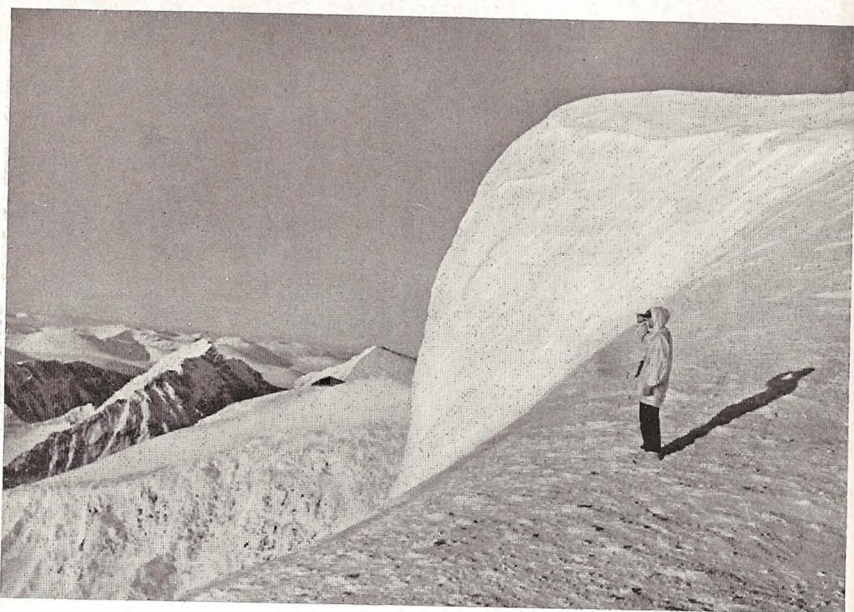

Iglooexpeditionen rastar vid Kamajökk. Topparna fr. v. Kierona och Somaslaki.

G. Birch-Lindgren, foto.

Första igloolägret i Tjäktjadalen. Morgon- och uppbrotsstämning.
G. Birch-Lindgren, foto.

Kebnekaises sydtopp med dess världsberömda hängdriva.
G. Birch-Lindgren, foto.

Vilka på väg mot vad? 750 gram att äta, 40 kg att dra på. Bäres — packas.

Tolv man genomförde expeditionen. Ena gruppen leddes av G. Birch-Lindgren, Stockholm, "iglooismens" upphovsman i Sverige, med biträde av Olle Rimfors, Östersund, Sveriges jämte Sigfrid Bergman främste slalom- och utförlöpare, Christian Nilsson (han som fångade inbrottstjuven i bara skjortan), Sven Svärd, elitorienteraren och storcamparen, N Backlund, simpresidenten och polostjärnan, 104 kg netto, otränad skidlöpare, men segare än segt hö, Lars Tjernberg och Åke Svensson, båda förstaklasslöpare i Mode, orienterare och elitskidlöpare (Tjernberg 10:e i DM 3 mil), David Jonason, samtliga Stockholm, och L. E. Forsberg, Alingsås, friskus i största allmänhet, med fjällvana och alla tiders ryggsäck, som i sina bästa ögonblick väl mätte två meters höjd.

Andra gruppen leddes av den fulltränade, okänslige kapten Ragnar Abraham, Boden, för vilken inga ansträngningar tycktes existera. Han hade med sig de båda "infödingarna" Evert Källman från Rautas (nära Kiruna) och Ivan Wallberg från Kiruna. Denna grupp höll hårdare tempo. Det var ett nöje att se dessa skid- och fjällmänniskor i deras rätta element.

Birch-Lindgren och Abraham experimenterade med draghundar för pulkorna. Försöket lyckades över förväntan.

Max Gumpel, Stockholm, var bland de startande, men måste tyvärr vända vid Kebnekaise turiststation för benskada.

Gruppen Abraham skildes från oss efter Alesjaurestugan och tog vägen över Unna Alakats och Sjängeli till Riksgränsen, konstaterande dess framkomlighet med pulkor.

Läsaren fordrar säkert att få veta, hur vi rustat oss för de sju dygnen i Lapplandsfjällen, beredda att gräva ut och bygga våra egna hotell. Så här lydte Birch-Lindgrens officiella orderlista (b betyder "bäres", p betyder "i packningen"):

Hela expeditionen i vindsäckar på Singitjäckos västra slänt.

Förf. foto.

Skidkläder av lämplig modell b, skidskor, b, skjorta, hälst ylle, b, p, kalsonger, hälst ylle, b, yllestrumpor, 2 par, b, 2 par p, ylle-scarf b, yllevantar 1 par b, 1 par p, ytterhandskar b, mössa b, stormblus p, överdragsbyxor p, näsdukar 1 b, 2 p, handduk p, laddor b, lapptussar p, livrem b, lätt sportpäls eller tjock islands-tröja eller skinnväst p, snöglasögon 1 par b, 1 par p, dagsväska b, karta b, kompass b, visselpipa b, slidkniv b, pennkniv b, sovsäck p, 3 middagsljus p, 3 askar tändstickor p, 3 askar stormstickor p, liten nagelborste p, toalettgrejor, sysaker, 1 omgång, p, toalett-papper 1 bunt p, fickklampa med reservbatteri p, termos p, gaffel, sked, mugg, tallrik, smörgåspapper p, reservkängsnören p, reservremmar (skridsko-), snören, vallor (Rimfors 1, 2, 3), paraffin p.

Varje lag dessutom: ackjor 2 stycken (med dragselar, dragremmar, renhudsmadrass i fodral), rygsäck 1 stycken, med renhudsmadrass, 2 vindsäckar, extra dragremmar, 2 spadar, 2 primuskök, 2 enliters bensinflaskor (läderpackning i locket), (täta), 1 reservlina.

Vartannat lag: en apoteksats, en liten yxa, fullständig skidreparationsutrustning enligt kapten Linds lista, lykta med ljus.

Härutöver hade jag med en tunn slipover (lyckat), liten dags-scarf att reglera värmen med under koringen (lyckat), ett hals-skydd (onödigt) och låga skinnmockasiner i stället för lapptussar (misslyckat). Rågummiladdor, gjorda på Sven Svärds initiativ,

"Der Führer" och "Christian" på tredje varvet med första igloon.

Förf. foto.

prövades, liksom rågummihandskar, vid igloobyggandet. Till kritiken av utrustningen återkommer jag.

Och födan? På tremannalag förbrukade vi på sex fulla dagar i gram räknat:

fett: smör 1.400, bacon 1.150.

kolhydrat: bitsocker 650, strösocker 500, hårt bröd 1.700, kavring 1.900, havremust 350, marsipan 900, spaghetti 250, russin 250, torkad frukt 850.

äggviteämnen: ost 1.450, falukorv, renstek 1.000.

diverse: kaffe 150, te 300, kakao 50, choklad 300. Övrig proviant, pannkaka, ärtkorv m. m. 500.

Totalvikt pr lag 13.650 gram, pr deltagare 4.550, pr deltagare och dag 750 gram. Bensinåtgången pr lag och dag cirka 1/3 liter.

Också till födokritiken återkommer jag.

Vår burna mundering med skidkläder, remtyg, kamera, dagsväska, vantar o. s. v. vägde väl bortåt 6 kg. Pulkans egen vikt höll sig kring 6,5 packningens kring 22—24, sammanlagt 28—30 kg. Fjällskidorna få ju inte vara för lätta och klena. Mina hickory vägde (med bindningar) 5,1 och stavarna (pepparbambu) 0,9 kg.

Tre män buro rygsäckar av 18—20 kg vikt.

Härmed torde vi ha klarat av de nödiga "officiella" ingredienserna i resebeskrivningen och ha angivit de materiella förutsättningarna för fjällexpeditionen.

"Iglooismen". Vad gör man efter 6? Hur får man luft? Hur varmt? Går man ut? Varför iglooist?

Dagen före avresan bekantade sig expeditionen på en middag hemma hos Max, vars magnifika tvåvåningsvåning med dess matsal inom höga kyrkfönster, fylld av holländska mästare och ostindiskt porslin, dess orientaliskt svällande vardagsrum kring en spelande fontän, dess väldiga biljardrum o. s. v., bildade en något förkrossande bakgrund till den ovissa fjällvecka som väntade oss.

Vi talte om snöhyddorna vi skulle ligga i.

— Vad gör man om kvällarna? frågade Max plötsligt, vad gör man efter klockan 6?

Jubel.

— Och hur får man luft om nätterna?

Nytt jubel.

— Och om maten tar slut?

Vi kastade menande blickar på hr simpresidenten och hans 104 kg netto och gjorde mumsande grimaser. (Vilka filéer!) Den saken skulle nog ordna sig.

— Hur kallt skulle det bli i igloos?

— Jo, nog skulle temperaturen komma upp i minus fem grader alltid...

Kanske lika gott först som sist, att vi göra klart för oss vad en igloodag egentligen vill säga.

Visserligen sätter man på sig torra och sköna lapptussar efter slutad dagsmarsch, men inte precis för att ge sig ut och dansa med älvor och huldror eller leva loppan med småtrollen...

Låt oss anta, att vi bryta dagsskidandet kl. 6 och börja se oss om efter en lämplig iglloomt. Att finna bra blocksnö, d. v. s. snö, lätt att skära stora block ur, är viktigare än att platsen är väl skyddad (blåser det hårt, när man skall bygga, söker man automatiskt lä, annars gör det mindre om stormen kommer på, när hyddorna äro klara). Ha vi nu funnit tomten kl. 6, kunna vi inte beräkna att ligga förrän kl. 11.

Igloon bygges på 1 1/2 (Birch-Lindgrens rekordtid) till 2 timmar, eventuellt något mer.

En man i laget bygger, en skär och en bär block. Byggmästaren (att ha en arkitekt på denna post i sitt lag var inte dumt) slår upp en cirkel med en skidstav som radie, får block av ungefär en halv meters längd, 35 centimeters höjd och 15 centimeters tjocklek (vid bästa blocksnö, exempelvis packad vindsnö, ännu större block; mindre behöver man sällan riskera, där det över huvud taget finns gammal skidsnö), reser dem med lutning inåt redan från första varvet (annars springer hyddan i höjden och tar längre tid att få upp), sneddar två block på lämpligt ställe i första varvet och får en spiral, lutar blocken skarpt inåt (Birch-Lindgren lutade dem så fräckt, att man inte vågade andas på dem), skär dem med den breda snökniven, så de passa in och lägger slutligen på takblocket (stort) inifrån. Ingångskorridoren kommer sist.

— Här kuskar man omkring med en framstående arkitekt och har ännu inte fått ligga en natt med raka ben, klagade jag en morgon för Birch-Lindgren. Han tänkte. Så sade han plötsligt vid en rast, att saken var mycket enkel; och den kvällen byggde vi en förbättrad igloo med raka hörn åt utgångssidan. Och jag låg med raka ben.

När igloon tätats och en vall kastats upp kring den, vilken gör den dragfriare än en katakomb, ha cirka 2 timmar gått. Pulkorna dras in, primusköken och matpaketen plockas fram. Innan dessa förberedelser och snösmältningen, som tar pinsamt lång tid, äro över, har en ny timme runnit undan, och så följer minst en timme till för själva middagen, med omkok och ny snösmältning för olika rätter och kaffet (eller citrongrogg, som vårt lag i stället slutade middagsmålet med).

Nästa halvtimme inne i den lilla hyddan med dess 2,10 meters diameter går åt att ordna upp efter måltiden, plocka reda på och nödtorftigt diska matpinalerna.

Härefter kommer ett besvärligt nummer: pulkorna skola bäddas som till sängar och måste tömmas på allt innehåll.

Grejorna skyfflas i bästa möjliga ordning ned i en röd och en blå samlingspåse, och dessa slängas ut i dörrkorridoren för att vara ur vägen. Sovgrunkorna letas fram, pulkgaveln lyfts av och sovpåsen för benen dras ut, man lumpar på sig ollen och skinnvästen och ålar sig med något av en svullen elefants vighet in i sovsäcken.

Vilka miner skulle inte våra kära anhöriga nere i civilisationen gjort, om de nu sett oss kärleksfullt stoppa ned våra sura skidpjäxor i sovsäcken för att ha dem varma och litet torrare på morgonen!

Att våta kläder och strumpor uppe i fjällen bäst torkas på kroppen känner väl litet var till. Och att de flesta av oss inte voro ur samma kalsonger och strumpor på sju dygn låter kanske litet illa, men är icke desto mindre sant.

Medan den första pulkmannen började sin påklädnings-scen för natten satt den andra pulkmannen och ryggsäcksmannen och stirrade in i snöväggen; sedan kom andra pulkmannen och sist ryggsäcksmannen. Det hela tog minst en halvtimme.

Som sagt, kom man i kull till kl. 11 efter att ha börjat bygga sitt hotell kl. 6, så fick man vara nöjd.

Och nöjd var man. Inte heller hade man behövt anstränga sig för att ha något att göra efter 6.

Hade man bara fått upp taket över huvudet, så ville man inte byta vare sig med prins Gustaf Adolf i hans Storienstuga eller kejsaren av Kina i hans finaste palats.

Under middagskokningen gick temperaturen inne i igloon upp till plus tio grader, på någon halvtimme sjönk den sedan till plus tre—fyra, så länge ett ljus hölls tänt, därefter kröp kvicksilvret ned till cirka noll. Dessa siffror voro konstanta, oberoende av kylan utanför. Birch-Lindgren i egenskap av iglooisms fader och alltså part i målet vägrar kanske medge, att vi hade nollgradigt under nätterna, men det håller jag på. Och man sov utmärkt.

Takdropp förekommer inte. När blocken angripas av värmen inifrån, möts denna värme av kylan utifrån, och en isbark bildas, som gör byggnaden allt stadigare.

"Der Führer", något okammad och något flottig i porträttet njuter sin morgondryck. Observera igloons genomskinliga vägg. Förf. foto.

Luftväxlingen var storartad, utan tillstymmelse till drag. När Max frågade, hur man får luft, var han dock i sin fulla rätt. Ty erfarenheten har visat, att en för tätt byggd igloo förminskar syretillförseln. Men nu går det helt enkelt inte att bygga en igloo för tät till första natten, hur gärna man än skulle vilja. Däremot kan en gammal igloo, som tätas ofta, givetvis till sist bli för kompakt. Då är det ju en enkel sak att sticka ett par, tre hål i den.

Uppvaknandet vid halv 6-tiden måste också ske i skift. Ryggsäcksmannen först, så den andre och så den första pulkamannen. Morgonmålet sattes på direkt, sedan sovgrejorna slängts undan och matdonen plockats fram igen. Först halvannan till två timmar efter vakoppet trädde vi ut i det fria.

Före nästa igloofärd skall jag träna mig att klara alla naturbehov tre timmar före insomnandet och två timmar efter uppvaknandet, ty det var precis vad vi tvingades prestera under denna färd. I samma ögonblick sista man dra-

git för dörrblocket, då vi samlades där inne till middagskoket och fyllde korridoren med allsköns påsar och packning och till det ögonblick, då vi voro klara med morgonkoket och skulle skjuta ut pulkorna för att i det fria slutpacka dem för dagsfärden, hade vi knappt en chans att komma ut annat än genom att ställa till sådant rabalder för oss själva och kamraterna, att man skulle blivit bra illa sjuk för att sätta i gång därmed.

Varför underkastar man sig allt detta? Varför bor man inte i turiststationer, fjällstugor eller tält?

Därför att en iglootrupp kan slå läger var och när den vill, bilda sin egen turiststation och därifrån göra utfärder och bestigningar, alltså nå eljest svåråtkomliga trakter, vara oberoende av eventuell trängsel i de små fjällstugorna och bo sundare och säkrare än i tält, vilka äro svåra att få dragfria, bli blöta, frysa sönder, öka i tyngd, ta väldig plats i packningen och vilka knappast kunna bli absolut stormsäkra. Allt man behöver för att bygga igloo är en spade på 700 gram och en snökniv på 100.

Alla kunna bli iglooister, det är varken för dyrt eller för svårt. Säkra ledare och någon fjällvana förutsättas.

Meningen är naturligtvis inte — man har beskyllt skidfrämjandeledningen härför — att första bästa fjällturist skall gräva ned sig eller bygga igloo, om stormen kommer. En igloofärd kan göras endast i trupp och efter omsorgsfulla förberedelser.

Pulka på skrå. Bra sangkort. Brunte och professorn. Lappkok. Pulkans överman. Keb skyntas.

Att känna sig som fjällexpedition på Stockholms central den 23:e mars 1934 under inflytande av stark snölöshet och ett par plusgrader i klimatet var inte precis så lätt, men det gick bättre för sig, då vi purrades uppåt Långsele och skådade "snötillgång mycket god" nästa morgon. Tövädret bekymrade oss föga. Vi litade blint på "våra" Lapplandsfjäll. Vi talade redan om dem som om gamla bekanta och sade, att vi skulle kila upp på Kebnekaise, men en underton av hövlighet var dock icke att ta miste på.

Expeditionen upptäcktes snart av massor av käcka skidflickor, som fingo täta ärenden genom vår vagn, men vi orkade inte stå och defilera hela dagen med tanke på kommande strapatser, utan togo oss en stilla bridge, låtandes "der Führer" göra en deklarerad storslam i spader. Max sprang av vid en station och köpte snask, och när han kom tillbaka och tittade på sina kort hade han Ru. Ä., K., D., x, Sp. Ä., K., Kn., 10, x, Kl. Ä., K., Hj. K., D. på hand, men tyvärr exploderade församlingen redan under budgivningen, så vi fingo inte uppleva slutstriden mellan Max blåa och våra röda kort, mellan Max envisa sang och Backus lika envisa noll.

I Kiruna stod truppen fulltalig på perrongen. Den käcka alingsåsaren Forsberg hade allt med utom skidor och stavar, och de båda infödda fjällrävarna Källman och Vallberg lågo på knä och ryktade sina överlägsna Rimforspulkor, lägre och lättare packade än våra rankiga, båtliknande ackjor. Olle Rimfors själv drog ut sin allra senaste pulkmodell ur godsvagnens djup — se, det var något att avundas, en låg, bred, elegant snöbåt, 175 cm lång, så en karl kunde ligga rak i den.

Överste Ivar Holmquist, den outtröttliga främjandeordföranden, tog emot oss och avlämnade sin svarta, hyperambitiösa, men något nervösa schäfertik, Leddy, som draghjälp åt Birch-Lindgren. Ingenjörerna G. Malmstedt och O. Strand voro också nere och hjälpte oss med sista renhuds- och lapp-tussutrustningen. 7:50 för en höstslaktad och 1:50 (!) för en nyslaktad renhud voro just inga priser.

Kl. 9,04 söndagen den 25:e mars körde karavanen ut från Kiruna, följd av 5 slädar, med den sju mil väster ut liggande lappbyn Nikkaluokta (Nikkulahti) som dagsmål och blivande utgångspunkt för pulkafärden. Temperaturen — 1, mulet, snöbyar, svag SV vind, utsikter: klarnande, fallande temperatur. Valla: Rimfors 3.

Fulltränade kaptan Olle Rimfors med den alpina championglorian kring sitt änne och direkt kommen från ett par skidveckor i Jämtlandsfjällen dök ögonblickligen ned i en

En långrast på Kebnekaiseslutningen. Hela expeditionen på bilden.

Förf. foto.

släde och somnade in, så att skjutsbonden inte fick ett klokt ord ur honom på hela dagen och tyckte, att han fått en konstig fjällsportsman i bagaget. Alla övriga passade på att träna i lätt terräng och utan bördor och åkte släde endast halva vägen. Själv skidade jag de 3 1/2 milen till tvåstugebyn Laukusluspa och mojade mig resten i släden efter åkare Lindgrens stora Brunte, som visserligen inte sprang så bra i djupsnön som de små nätta, nordsvenska kamelerna, men till gengäld åt upp havren för den kända lappen Sarris springare strax framför. Brunte koncentrerade sig först på att slicka professor H. N. Pallin — också på väg till Kebnekaisemassivet, där han visst hade någon obestigen topp kvar — i ansiktet, och det var först sedan han avvisats av professorn, som han övergick till havren i hinken bredvid, vilket jag meddelar till Bruntes ursäkt.

Körningen över den 15 kilometer långa Paittasjärvi blev litet prövande, i synnerhet som det ibland påståtts, att vi hade tre kilometer kvar till Nikkaluokta, litet senare var det sju kilometer, och någon timme därefter definitivt nio

Forceringen av Kebnekaise har börjat.

Förf. foto.

kilometer kvar. Vi, som lågo i slädarna då, åhörde dessa rapporter med stor munterhet och glädde oss åt det allra underbaraste norrsken, företrädesvis synligt i väster, kombinerat med ett ymnigt slösande månsken, som gjorde om hela nejden med de himlastormande Kebnekaiseutlöparna i fonden till ett fantasteri och feeri, som vi skulle velat ge hundra kronor kontant (tillsammans, förstås), för att våra kära där nere i slask-Stockholm fått vara med och titta på.

Sedermera blevo vi så vana vid sprakande, flammande, flygande norrsken, att vi knappt orkade se åt det.

Framme i Nikkaluokta kl. 8,45 på kvällen körde Brunte fel, vände och körde rätt. Vi stuvade in oss 13 man och två schäfrar i lappen Hauglis turiststuga för 10 personer, och en liten lappfröken serverade "lappkok". Hur som helst därmed, närande var koket, men inte var min gom inställd på den surfeta anrättningen. Max medförde jättelika påskägg av choklad och marsipan. Dessa uppfestades på grund av sin tyngd redan nu.

Alingsås sov sött på matbordet. Ute flammade norrske-

net lika ilsket, och termometern visade 15 grader minus. Vid halv 12-tiden gick första tystnaden.

Måndagen den 26:e. Birch-Lindgrens möstermometer visade 0 grad inomhus, — 12 ute, vid 6-tiden på morgonkulan. Klart, lugnt, utsikter: stigande temperatur. Valla: Rimfors 3 plus klickar av 2.

Allmän packning med sortering av matvarorna, vilka sänts direkt. Ostarna åkte i regel i ryggsäckarna. De gingo åt fort och lättade alltså tyngden. Jag fick en jättekorv och en massa kavring, som dessvärre räckte ända till Riksgränsen.

Stigningen från Nikkaluokta, 468 meter, till Kebne turiststation, 690, alltså 222 meter, kom huvudsakligen på sista biten. Under de första 15 av de 23 kilometerna hade vi god tid att bekanta oss med och ställa oss in hos de små pulkebarnen, som visade sig vara i stort sett följsamma damer, men stundvis och sitt kön likmätigt ganska nyckfulla och motsträviga, en och annan gång rent hysteriska, varvid de helt simpelt kastade sig på ryggen och blevo liggande. Så förfärligt tunga blevo de aldrig, men nog kändes de styvt ibland. I motluten gällde det att inte ha bakhalt; råkade man befinna sig i ett dylikt tillstånd, kunde man lätt hålla sig för skratt. Direkt vidrigt uppträdde de små söta djuren, då man tvingades åka på skrå. Då fanns det inga gränser för deras strävan ned mot dalens botten, och "skrålivet" blev en jämn dragkamp, vilken dock städse hemföll under rubriken "pulkan och hennes överman". Naturligtvis undvek man skråkörningar, såvitt det var möjligt.

Genom den undersköna och leende Ladtjodalen, över den 3 kilometer långa Ladtjojaure, gick färden upp mot storgiganten och hans värld av drabanter. I fonden reste sig runda, mjuka Singitjåkko och spikvassa Tuolpagorni, själva inringades vi av några småjättar på 1,100—1,300 meter. Men när vi vid halv 4-tiden med en smekning i den gemensamma trötthetens tecken (denna andra åkdag och första pulkdag var kanske den slitsammaste) selade av pulkorna utanför Kebnestationen, så hade vi skådat icke blott Keb-

netjåkko (1,783), som stod på stationens gård, Tarfala-tjåkko (1,930), det vittberuktade Kaskasatjåkko (2,093), utan till och med skymtat Den Store Bjässen Keb själ (2,123,1), gripna av de djupast tänkbara hövliga känslor.

Olle Rimfors visste inte av någon trötthet. Knappt hade han selat av, förrän han på fastande mage stack rakt upp på Kebnetjåkko och gjorde en väldans slalomloppning i äkta Arlbergstil ned till hotellet och middagen. Det var något att se, och jag kände mig ytterligare hövlig till mods.

Vi övernattade i stationen. Efter middagen — då vi lyssnade till Kebnekännaren professor H. N. Pallin, som var ledsen att vi inte tittat in i fjällkarlarnas trevna stuga i Nikkaluokta — byggde vi demonstrations- och övnings-igloos. Jag byggde ett par varv med "godkänt" och utsågs sedan till blockskärare. Då byggmästaren inte ville anta mina villkor för blockleverans — rätt att följande dagar få dricka hälften av allt hans vattenförråd — hotade en allvarlig byggnadskonflikt att uppstå, men den bilades, då en av expeditionens starkaste medlemmar började delta i underhandlingarna på motpartens sida.

— I kväll är det visst inget bråk på byggnadsmarknaden, sade Birch-Lindgren ett dygn senare, då vi på bleka allvaret jobbade med vår bostad i Tjåktjadalen.

På Keps topp. Många i igloon. Stortoppen "erövrar". En svårfunnen fjällstuga.

Tisdagen den 27:e mars. Klart, sol, — 3 grader, utsikter: klart, lugnt, soligt, kallt. Valla: Rimfors 3 plus rätt tjockt 2.

De oundvikliga små skavsåren sågos till inne i stationen av kapten Abraham, som hade en väldig medicinlåda med. För skavsåren skär man numera ur svampgummi, vilket lär vara bra. Man har också hört talas om att ett torkat äpple lägges runt skavsåret, men det låter litet mosigt.

Kl. 8,15 på morgonen selade vi för efter blott en kopp kaffe på stationen och seglade ut i fjällgeografin, definitivt släppande känningen med civilisationen — en synner-

ligen förnämlig förnimmelse i och för sig, bara vi inte genast råkat in i den fruktansvärdaste skrågång ned mot Singivaggemyningen. Synd var det om oss, men ännu syndare om hundarna, som måste ha hussarnas hjälp hela tiden.

Frukostläger vid Singivagges östra mynning kl. 9,30 i strålände sol, men småsnål vind: havremust, bräckerkorv, smörgås. Abraham bjöd på renbög.

Vi rundade Singitjåkko kärt och fingo en skarp stigning på 160 meter efter dess västra sida, delvis med ny skrågång.

Redan kl. 3 sökte vi lägerplats mitt emot Singivagges västra mynning rakt under toppen 1,090 i avsikt att nästa morgon ha direkt väg upp mot Kebs topp från väster.

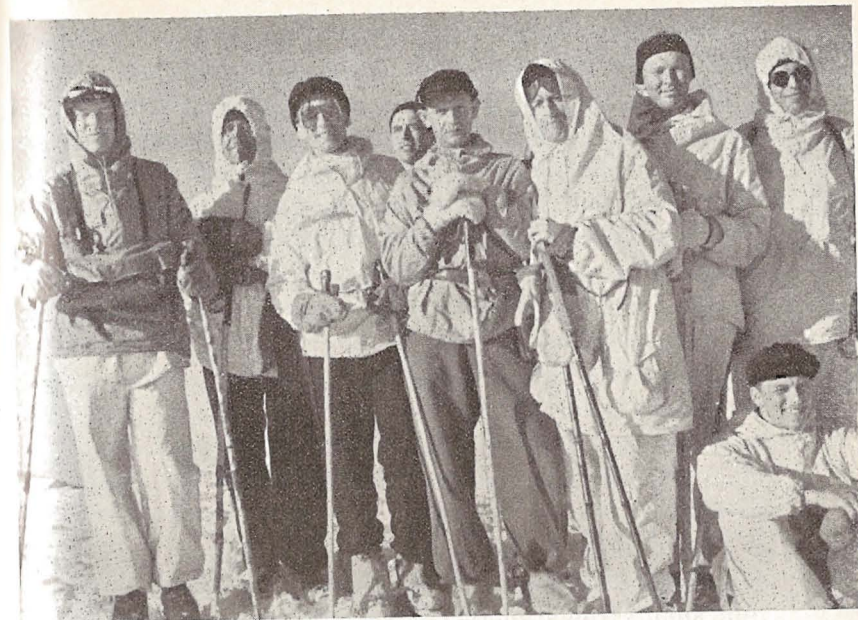
Då Gumpel och Backlund stannat efter i stationen, voro vi fyra man per igloo i vår grupp. Igloon fick en diameter av 2,30 meter och ståhöjd inuti. Den var fullt klar efter två timmar. Birchen byggde och tyckte den blev den bästa han haft. Vi lågo sedan fyra man, B.-L., Svärd, Christian Nilsson och undertecknad, samt ett stycke stor schäfer (Leddy) i hyddan. Det var trångt, men det gick. Mina försök att sparka Leddy av mina ben och få henne att lägga sig på ledaren själv voro alla förgäves. Det nervösa djuret låg kvar med orubbligt lugn.

Rimfors hade otur att få dålig blocksnö för sin igloo och måste börja en ny efter nära tre färdiga varv. När den i sin tur var nästan färdig, tryckte en olycksbroder in taket — det hela betydde en halvtimmes extraslit.

Ärtkorv, fläsk, kaffe och en citrongrogg, sängläggning tidigt, omkring 9-tiden.

Järv passerade under natten. Abrahams hund vädrade den och var förskräckt.

Onsdag 28:e mars. Klart, sol, — 5 grader, utsikter: klart, kallt. Valla: Rimfors 2, tjockt påbredd, ty programmet var toppbestigning. Sen, skön morgon, ingen hets, start för Kebnekaises stortopp kl. 10,30. Endast dagsväskor som packning.

Samlade på "Kebs" topp se vi ned på det övriga Skid-Sverige. Från vänster Källman, Abraham, Tjernberg, Christian Nilsson, Svärd, Jonason, Forsberg, Wallberg. Sittande: Svensson. Vid kameran: Rimfors.

Vi hade 8 kilometers distans fågelvägen till toppen och skulle stiga 1,400 meter effektivt. De 4 första kilometerna stego mänskligt, sedan började klättrandet.

- Vad är det för en topp?
- Det är ingen topp, det är en liten utlöpare.
- Vad är det för en topp?
- Tja, det är någon klump utan namn.
- Men den där stora?
- En stigning före platån.

Men hur det var så "besegrade" vi i ganska hårt tempo den ena förklumpen efter den andra, siktade till sist sydtoppens platå och allra sist sydtoppen själv med dess världsbekanta, långsluttande överhängande driva.

Har någon hört talas om en toppbestigning utan blåst? Och med genomgående klar sikt? Det här var en. *Inte en flukt* rörde sig i lufthavet. Vi kunde hålla en vanlig tänd-

sticka brinnande rätt upp, och sikten var så klar, att hade bara ögonen orkat, så kunde vi sett nordpolen.

Vi trängdes elva man på toppdrivan, rädda att komma för långt ut. Våldiga butar som Singitjåkko, Rullevarer och Kebnetjåkko lågo snällt som små söta knölar under våra fötter, och den stolta, lappländska fjällvärlden simmade i hundratals öar ovanför ett lätt, skirt sol- eller molndis.

Det finns ett gammalt uttryck, vilket säkert är direkt påhittat för utsikten från Keps stortopp — den kan ej beskrivas, den måste ses.

Enligt vederhäftiga uppgifter sågo vi $\frac{1}{11}$ av hela Sveriges yta; ända ned till Dundret i Gällivare kastade vi ett öga, Sarektjåkko, den andra i ordningen bland Lapplands giganter, och Akka, Sareks "lilla" syster, 6 mil sydväst ut, urskilde vi också i det allmänna toppöverflödet.

Birch-Lindgren gjorde en vacker prestation. Han kunde för bristande tränings skull inte följa våra brantare spår upp, utan skråade mera. Så snart han frestades ta spåren, märktes på en minut ökad hjärtverksamhet. Med sin vanliga seghet — vi hade dessutom i hastigheten knyckt med oss hans termos! — stod han på toppen en halvtimme senare.

Uppfärden hade tagit oss drygt $4\frac{1}{2}$ timme. Rimfors tvåa hade givit önskefäste. Utför höllo vi på mindre än timmen. Det var på sitt sätt lika knogigt. Men herrar som Rimfors, Abraham och de båda kiruniterna hade sig väldeliga.

Middagen karaktäriserades av en abnorm törst, men mindre stark aptit på fast föda. Min synnerliga vän Christian höll på att slå bort diskvatten, och vi råkade i häftigt gräl. Jag påstod att vårt diskvatten ingenting annat var än prima, om än något svag buljong, och jag fick till sist dricka därutav. (Sista dagens morgon hämnades Christian och slängde med trotsiga utrop allt diskvattnet i hyddväggen.)

På kvällen bröto vi upp ur vårt sköna läger vid punkt 747 i Tjäktjavagge, blinksignalerade över till Abraham, som lagt sig på andra sidan dalen, och körde i underbart glid (i fullt månsken och under ett fyrverkeri av norrskensbild-

ningar runt om oss, så vi blevo yra i skallen av att titta på allt) norrut för att lägga oss i Sälkastugan och därigenom vinna 9 kilometer till följande dagsetapper.

Norrskenet kastade sig vårdslöst mellan topparna av den långa raden smågiganter norrut, alla på 1,200 till 1,700 meter.

Vi lokaliserade stugan efter kartan öster om punkt 1,402, men letade förgäves en halvtimme efter den. Då selade Lasse Tjernberg i ilskan av pulkan och satte i väg som en skottspole för att nosa på alla svarta punkter (varenda större sten såg för oss ut som en prismastuga på avstånd!). Vi avvaktade. Till sist hörde vi skrik, att saken var klar.

Stugan ligger fel enligt kartan. Jag träffade på hemresan "den skyldige", jägmästare Fröling i Turistföreningen, och berättade saken. Stugan är riktigt inprickad i ett bäckmöte, men — bäckmötet ligger fel inritat! Om Fröling nu på kartan lagt stugan rätt i dalen, så hade den kommit fel på sommaren! Fröling är alltså oskyldig, men någon sorts erinring om saken bör göras på nästa kartedition. Tänk om folk kommer i snöstorm och skall ha tag i stugan! Nu var det i alla fall vinter, vi letade först på rätt ställe och kommo fel och sedan på fel ställe och kommo rätt.

**Sämjan god. 12 man, 2 hundar i en stuga för 4!
"Ett helvetesblock". Sjuktransport.**

Vi hade trott oss se lappsکیدspår till stugan. Lappen avslöjade sig emellertid vid dörrens häftiga påbultande vara ingen mindre än simpresidenten Backlund, iförd Islands-tröja och övriga agremaner. Han hade väntat oss nästa dag, men hade dock flera pannor vatten smälta, den präkliche mannen.

Nu läste vi fjällagen för Backus:

"Den, som kommer först till stugan, stiger upp och lämnar plats för den, som kommer senare."

Svarade Backus:

— I kunnen vara glada, att jag alls öppnade för eder.

Klockan var vid pass halv 12 på natten. Den lilla prismastugan rymmer fyra personer. Vi inkvarterade oss där 12

4. På Skidor.

(tolv) man och två schäferhundar! Och ändå räknade vi ut, att en till kunnat klämmas in. När sämjan är god... Men aldrig har jag legat så obönhörligt stilla någon natt tidigare. Vid minsta försök till rörelse plattades jag ögonblickligen till från fyra, fem håll.

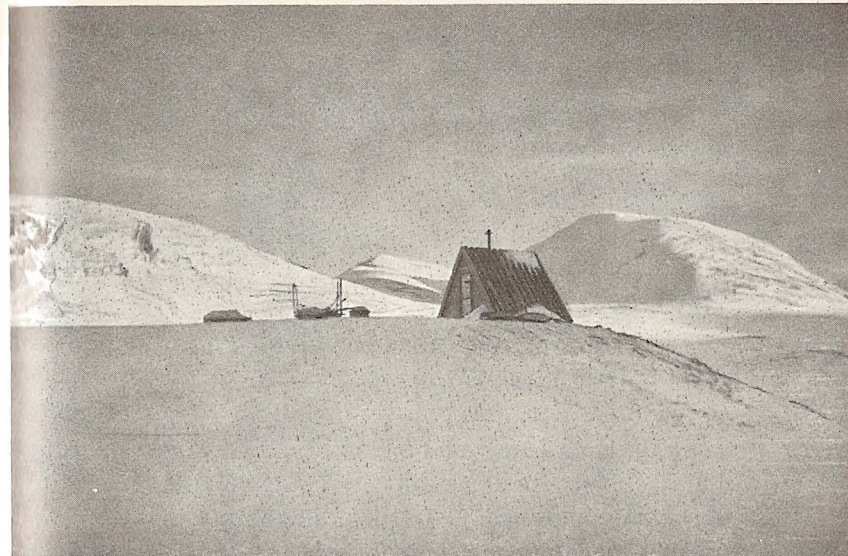
På morgonen — ty det blev morgon även t o r s d a g e n den 29:e mars — hade vi åter sol, klart och — 7 grader. Valla: Rimfors 3, lätt 2. En man i taget fick bryta sig loss. Abrahamarna stucko i väg först. Vi letade förgäves efter "Führers" anorack hela morgonen. På kvällen låg den i hans päls. Samtidigt fick jag tag i min fina fällkniv, som jag misstänkt alla för att ha lånat. Den låg i — dagsväskan. Det där att man litet utmanande undrat "vem som lånat" ens grejor, när man (i 9 fall av 10) själv slarvat undan dem, hör säkert till all expeditionspsykologi.

Tjåktjapasset uppe vid Tjåktjåtjåtkko blev dagens prövning, med cirka 200 meters stigning på 1 kilometers distans. Ingenting annat att göra än spänna av skidorna, hänga dem på släp efter pulkan och gå upp.

En del av truppen tog nattläger i Alesjaure stuga och kåta, Abraham stack i väg väster över mot Sjangeli och B.-L:s grupp, med Christian och mig, skidade en nattmil längs Alesjaure och byggde igloo i en vik under Nuokustakfjället. Vi hade 15 grader kallt, men idealblocksnö, tätt vindpackad, och hyddan stod fullt klar på halvannan timme. Den var ett mönsterhotell i sitt slag, och för att inte kumpanerna skulle missa den byggde vi en jättelik trafikpil på en udde i deras väg.

F r e d a g d e n 30:e. Sol, klart, — 11 grader. Gårdagsvalla. Vi fingo sensationen av björkskog och sågo snöripor ned mot Kamajokk. Enda levande varelser vi förut skådat voro tre norrmän, felaktigt klädda från topp till tå, men fina skidlöpare, på väg till Alesstugan. Samma dag sågo vi en korp.

Vi njöto en tretimmarsrast (!) nere vid Kamajokken, vi hade inte sett rinnande vatten på 4 dagar och bälgade (nä-

Sällkastugan i skuggan. Byggd för fyra personer fick den nu rymma 12 man och 2 hundar.
G. Birch-Lindgren, foto.

got obehärskat) i oss halva den underbara fjällbäcken, snöbadade och hade oss. Solen formligen brände.

Forceringen av passet upp till Håikamajokkdalen blev hela resans värsta prov med pulkorna, vilka på ett ställe måste spännas av och langas samt dras för fot på ett annat. "Den lilla detaljen" kallade Backus detta pass.

Kvällens läger slogs i stark kyla $1/2$ mil SO vattendelaren i Håikamajokkdalen. Vi hade lagt ingången till vår igloo så, att vi skulle ha Kebnekaise i dörrgapet, när vi vaknade på morgonen, men då kom Svärd och slog upp sin hydda på tomten framför och förstörde utsikten.

Under byggandet fullkomligt brann Kebs stora topp i solnedgången. Det var Alpenglühn som hette duga.

Här byggde Birch-Lindgren igloon fyrkantig åt dörrsidan, så vi kunde ligga raka alla.

Alingsås skar block åt Svärd. Man hade hunnit till dörrblocket. Två man kommo kånkande på det, men Svärd var inte nöjd.

— Du har inget sinne för mått och linjer, Alingsås, sade han.

— Men jag har ju gjort det precis som du sa', svarade Alingsås förtvivlad.

— Vad sa' jag då?

— Jo, du sa' att jag skulle göra ett block som var djäkligt stort och djäkligt fyrkantigt, ett riktigt helvetesblock, sa' du.

— I så fall, så, sade Svärd och gjorde en förlåtande gest. Och ett helvetesblock var det.

Lördag 31:e mars. Sol, — 11 grader. Gårdagsvalla. Vi hade en dryg bit till vattendelaren, men fingo sedan fina löpor ned mot Riksgränsen. Vi mötte ett sällskap norska damer och herrar, som skulle till Abisko. De tittade på våra pulkor, togo Rimfors adress i Östersund för att beställa dylika och frågade, om vi till äventyrs hade bröd. Det hade vi. Hade vi något annat över i matväg, så saknade norrmännen även det. De fingo litet annat också, korv, fläsk o. s. v. Typiskt norskt, detta glada lättsinne i fjällen, tjusigt på sitt sätt, men väl riskabelt.

En herre frågade en gång en dalmas om "sjön ligger"?

— Ja, stoge 'an, så syntes 'an fäll änna hit, svarade masen!

Det skulle han kunnat säga om Katteratsjön, som enligt kartan på svenska sidan ligger 776 meter över havet, på norska 697, och alltså egentligen borde vara ett av världens högsta vattenfall. Där plockade vi upp en dam, som skadats. Rimfors tömde sin pulka över i våra och körde in till Riksgränsen som ambulans. Hans pulkamodell visade sig verkligen tillförlitlig som sjuktransportmedel. Christian for bakom och motverkade med ett rep sladdning på skråbitarna. I branterna ned mot järnvägen var transporten särskilt besvärlig; de båda Modepojarna med sitt övermått av kondition trivdes, när de fingo bära och dra och slita och flyga fram och tillbaka litet extra.

Birch-Lindgren vid idealigloon i Häikamajokkdalen, byggd med raka hörn på sidan om ingången. Förf. foto.

Gruppen Abraham hade från Alesstugan svängt rätt upp för Alespakte från 700 till 1,120 meter och vid 11-tiden på kvällen gått i öppet nattläger utan tak, men med vindskydd. De båda kiruniterna i renhudssovsäckar klarade kölden bra, men Abraham själv i dunsovsäck redde sig sämre. Han purade också sällskapet i otta, kokade "björnblod" (kaffe) och körde till Unna Alakatsbaracken, mojade sig till middagen, fortsatte till Sjangeli (2 kr. natten för hård brits, vilket dock kan försvaras för den svåra vedfrågans skull), bröt upp tidigt och fick efter diverse berg- och dalbanor en nära 2-milslöpa utför till Gränsen.

Abraham sammanfattade Sjangelivägen så: vinst i tid, ej särskilt lätt, men dock framkomlig med pulka.

I god tid till påskaftonsmiddagen körde vi in till Riksgränsen och fingo uppleva den sensationen att förtära skilda rätter och drycker ur skilda kärl och att känna rätterna smaka var och en på sitt vis. Men litet skygg kände man sig nästan bland fröken Hildur Ericssons 150 gäster, hur snälla och vänliga dessa än föreföllo att vara.

Utrustningen. Ned med blusen! De sura skorna. Bästa pulkan. Vitaminbrist, citrongrogg.

Även om vi under årets fjällexpedition hade "oturen" att inte få tillfälle att pröva vår utrustning i en ordentlig storm, så ger dock en veckas vintercamping i fjällen även i gott väder rikliga nya erfarenheter om utrustningen och maten eller bekräftar gamla iakttagelser.

En sak är klar: blusen, detta koketta, något feminina, prydliga och populära plagg kan nog göra sig bra vid konst-åkning hemma i hotellbackarna, men är olämplig i den allvarliga fjällklädseln. Den drar så småningom ihop sig efter omväxlande blöta och frysning och tenderar att bli för kort, den lämnar intet skydd nedanför häftet, och den byltar ihop sig vid ytterligare påklädning i skikt.

Man har då betydligt större utbyte av bara en enkel, billig arbetarskinnväst. Men vill man ha en hel skidkostym, vilken ju onekligen gör sin man mera "klädd", bör blusen utbytas mot kavajliknande rock, eventuellt dubbelradigt knäppt, som går ned över säte och länd och alltså även bildar vindskydd framtill, med lätt uppslagen och lätt knäppt krage, ytterfickor påsatta även nedtill, eventuellt skuren i raglanform, så att armarna lättare kunna lyftas, samt utan "löpare" och grannlåtsskärp i midjan, för att livremmen skall kunna ansättas som den bäst passar den utrustning man för tillfället bär. (Den kan ibland dra uppåt och ibland tynga nedåt.) Rocken bör också vara avpassad för endast ylleskjorta plus slipover under, ingenting mer. Behöver man ha mer på sig, dras detta *utanpå* (skinnväst, olle, anorack).

Har man denna sorts rock och dessutom stormblus och överdragsbyxor, så behöva de vanliga byxorna ingalunda ha den ytterst hindrande s. k. sjömansknäppningen, utan vanlig, bläsfri gylf. De skola också ha ordentlig åtdragningstamp och inte de små ineffektiva spännanordningar, som man ser på en del dräktmodeller. Detta är ganska viktigt, då man eljest efter den successiva inmagringen under färden irriteras av att inte byxorna sitta uppe perfekt.

En del av de gängse populära mösstyperna äro avgjort olämpliga. Den verkliga fjällmössan måste ha en hård skärm, som kan skydda mot snöpisket och bilda ordentligt stöd för anoracken. Likaså måste den effektivt skydda öronen och ändå mycket lätt kunna dras ned över dem.

Anoracken (stormblusen) av den tunna, billiga typen utdömes såsom för vek av många fjällmän. Den har också en stor olägenhet att lätt bli våt, men annars förefaller den ovanligt effektiv och borde motsvara behovet för en expedition av den typ vi tala om. Den är emellertid så lätt, att ingenting bör hindra dem som så hava kan att ta med en tyngre och effektivare stormblus. Några andra stormbyxor än de tunna, lätta och billiga (också av ballongtyg) anser jag icke man behöver.

Skoproblemet är alltså lika olöst; sura skor, sura genom blötan utifrån och värmen inifrån, äro väl iglooistens stora (och enda) förbannelse. De av Sven Svärd påhittade rågummiladdorna torde dock vara ett steg i rätt riktning — lå se om inte ett försök göres nästa gång med riktiga rågummipampuscher! Rågummits slitstyrka vid bindningens ansättning var överraskande stor.

Jag har diskuterat denna fråga med åtskilliga norrbottningar, som leva mycket ute i snön, och för alla existerar samma bekymmer i större eller mindre utsträckning. En del av dem ha hållit före, att skons energiska preparering i förväg med exempelvis ren fårtalg eller annat bra fett räcker väl till och laddor äro obehövlige, men vid närmare undersökning har det alltid visat sig, att vederbörande tänkt sig sådana färder, då eldar kunna uppgöras. Under vår expedition hade vi på fem dagar inte så mycket som minsta lilla trädbuske inom räckhåll; och att torka skorna över primusköken hade vi inte råd till för bensinåtgångens skull.

Man kan icke annat än uttrycka sin ohöljda förvåning över svårigheten att få tag i lämpliga ylleskjortor för sportbruk. Yllet, som tar upp svetten utan att kyla kroppen, är ju icke blott lämpligast till de flesta vintersporter utan också till åtskilliga sommaridrotter, i vilka man skall röra sig själv

över svettningsskän, exempelvis orientering, gång, tennis och nästan all sorts träning, däri löpning utomhus ingår.

Dunsovsäckarna, som ha den stora förtjänsten att vara ytterst lätta, torde knappast stoppa för snöhyddorna. Man måste ha renhud. Bästa tilldragningsättet torde vara blixtlås.

Rimfors modell av pulka, 175 centimeter lång, helt rektangulär och alltså med lika bred nos som akter samt av olika bredder från 42 till 50 centimeter är utan tvivel framtidens. Med sin flata botten löpte den stötfriare och mera glidande än våra båtformade ackjor. Inte minst var den lättare i lös snö. Packad blev den betydligt lägre och dansade alltså inte runt lika lätt. Den var några kilogram tyngre, men kändes likväl lättare att dra.

Vi hade draglinor, Rimfors däremot rotingskalmar, an-gjorda med starka gummifästen. Rimfors slapp sålunda praktiskt taget alla ryck. Då vi med våra draglinor gjorde ett skarpt ryck framåt *straffades* vi för vår extra ansträngning av pulkan, som kom insättande i våra bakhasor, Rimfors däremot *belönades* genom att få en stilla påskjutning framåt.

Vår matsäck innehöll förvisso inte mycket av vitaminer. Men frukter och grönsaker äro tyvärr alltför skrymmande för att kunna bli någon huvudbeståndsdel i förrådet under sådana här expeditioner.

Man torde dock till en annan gång kunna öka på den tor-kade frukten, minska kavringen (godast stekt som "fattiga riddare") något och medföra det tjockaste brödet i stället för det tunna vi hade. Buljongtärningar passa knappt: de driva törsten, och den behöver sannerligen ingen extra puff för att göra sig påmind.

En flaska koncentrerad citronsaft visade sig vara ett verkligt lyckat inslag. Vår lilla citrongrogg efter middagen i varmt vatten och med några sockerbitar till representerade faktiskt dagens kulinariska kulmen. Endast sådana drycker bör man för övrigt tillreda, till vilka kunna sättas eller ätas mycket socker.

Sista dagens sista rast: en typisk kokgrop med vindskydd. — Vi ha sett folk — det luktar hotell i naturen — — — — —
G. Birch-Lindgren, foto.

För alla, dock ej för damer. Billiga hotell. Träning. Kondition. Kyla. Fjällpyjamas.

Nu skulle vi alltså vara framme vid slutbetraktelserna kring vår iglooexpedition 1934.

Vilken kan den praktiska välsignelsen av iglooismen bli och vilken framtid kan den nya "rörelsen" räkna med?

De iglooister, som nu experimentera sig fram med utrustning, hyddkonstruktioner och seder och bruk under färderna, få väl betraktas som en sorts pionjärer. Om några år skall företeelsen vara helt vanlig, ehuru väl jag knappast skulle tro, att det någonsin i någon allmänna utsträckning blir kvinnorna förunnat att njuta iglooismens härlighet, därtill är själva byggandet ett alltför hårt jobb redan i gott väder för att nu inte tala om de andra strapatserna.

Två huvudskäl tala för iglooismens snara genombrott:

1) Den upplåter portarna till fjällens stora, inre värld, där expeditionen bygger sin turiststation, var den behagar,

bor hur länge den önskar, gör utfärder och bestigningar och flyttar när och vart den vill.

2) Den är billig. Skidutrustning, en skinnväst, en olle, en anorack har väl var och en som en gång rest norrut. En sovsäck (50—60 kr.) och en pulka (Rimfors modell kostar 50 kr.) äro visserligen dyra ting, men engångsutgifter; och sovsäcken kan man ju campa i året runt. Jag kompletterade i år min utrustning för 35 kronor, nästa år skall jag knappt behöva satsa en tia. Hela matsäcken för vår färd kostade 11 kronor.

Och våra igloohotell bodde vi gratis i. Fattas bara annat, vi rådde ju till och med om dem.

Alltså: utrustningen för en iglooe expedition är dyrare första gången än en vanlig hotellresa, sedan ungefär desamma, tågbiljetterna desamma, men själva vivret betydligt billigare (10—11 kr. för sju dagars proviant); man slipper vara med i rusningen till sportplatserna och riskera att inte få plats där till påskens förhöjda priser. Och påskan är väl för de flesta lämpligaste tiden för en fjällresa ur ledighets synpunkt — ur solens, rekreationens, hälsans synpunkt brukar den avgjort vara rätta tiden.

Som iglooist är man fri och oberoende och bestämmer själv över tid och plats. Och då får man ändå på köpet njuta en vildare, stoltare, orördare natur och den i vår vekliga tid oskattbara förmånen att få leva någon veckas underbart, primitivt liv, ett manligt liv bland män, ett kamratliv bland kamrater, effektivt fjärran från telefon, telegraf och post med vidhängande bekymmer av diverse slag.

Naturligtvis bör man inte alldeles otränad ge sig ut på en sådan här expedition, vilken även i mycket gott väder kan sägas vara en kedja av strapatser. Att träna exempelvis nere i snölösa Stockholm är inte så lätt, men dels får man söka utnyttja de snösmulor som ges, och dels kan man ju löpa till fots, hur mycket man vill i omgivningarna. Olle Rimfors skidgymnastik lär vara mycket bra. Och personligen är jag sedan gammalt anhängare av Gunnar Dyhléns huvudmetod att träna för skidsäsongen — att akta sig för

hissarna och gå så mycket som möjligt till fots i trapporna. Enkelt, men effektivt. Man blir stark i motluten.

Under expeditionens gång kan man göra en del iakttagelser på sin egen kondition. Första skiddagen går allt lekande lätt, men andra och tredje tycker man sig ha det ganska trögt och motigt. Man plågas framför allt av en otrolig törst, vilket blir ett alldeles speciellt kapitel under en fjällfärd, då man kan få gå dagar utan att se eller komma åt rinnande vatten. Man tvingas alltså bekämpa törsten, och det kan kännas näpet nog ibland. Jag vill inte precis påstå, att man drar på sig hallucinationer eller åker omkring och ser hägringar av gamla Brunkebergspumpen, men långt ifrån är det inte. Saken förvärras av att snösmältningen är en så förvånande långsam affär. Då man en gång har köken i gång och börjar få vatten, har man ändå ingen chans att få mera än en bråkdel av sina begärelser tillfredsställda.

Men redan under tredje dagen börjar en förändring till det bättre inträda, sedan allt märkbarare varje dag. Man har blivit så uppenbarligen mycket starkare och uthålligare och invand vid luft, liv och leverne, att törst- och hungerkänslor närma sig gränserna för det normala.

Även för köldmottaglighetens del gör man liknande iakttagelser. På andra, tredje dagen når man en okänslighet för kyla av olika slag, som man aldrig skulle trott sig själv om.

Vi ha tidigare nämnt, att temperaturen inne i igloon under middagskoket gick upp i 10 grader, med ljus brinnande höll sig i 5 och sedan sjönk ned till ungefär noll. Man sov utmärkt i detta klimat. Visserligen bet kylan litet i näsan, om man svävade ut med densamma i rymden, men annars kändes inte det hela stort kallare än i en kall sängkammare. Men då hade man förstas lumpat på sig rätt mycket, allt enligt den välsignade flerskiktprincipen.

Kanske våra fjällpyjamas intressera? Närmast kroppen ylleskjorta, sedan slipover (eventuellt), skidblus, skinnväst eller olle (ibland båda delarna!), yllescarf om halsen,

mössa (eller hätta), yllekalsonger och två par yllestrumpor samt runt om det hela sovsäcken. Dessutom låg man på pulkans botten, över vilken en renhud bretts ut. (Mannen med ryggsäcken hade det något sämre ställt, som måste lägga sin renhudsmadrass och övriga isolerande plagg direkt på snögolvet.)

Frysa skall man alltså absolut aldrig behöva göra under en sådan här färd, men personligen hade jag dock en kritisk timme pr dag beträffande fötterna vid framkomsten till lägerplatsen och igloobyggandet. Detta berodde emellertid på, att jag låtit lura mig att köpa låga skinnmockasiner till skoombyte i stället för lapptussar. Mockasinerna visade sig odugliga att ha ute i snön, och därför måste jag behålla skidskorna på till sänggåendet; vilket meddelas blivande iglooister till en varning.

En sak hade jag så när glömt nämna. Ofta har jag hört frågan, hur man förfar om stormen redan kommit på. I storm kan man väl inte bygga igloos! Vana igloobyggare kunna få upp hyddan i ganska hårt väder, men blir stormen för ilsken, bygger man en stormbivack, som tar 20 minuter. Man gräver en grop och reser blocken bredvid; bredden tas till så, att stavarna kunna läggas upp på sidoblocken, längden så att skidorna, lagda över stavarna, stödja på gavelblocken. Sedan täcker man med tre rader block. Se Birch-Lindgrens teckning i På Skidor 1934, sid. 67.

Var och en som har någon idrottslig träning eller uppfostran kan bli iglooist. Men har han inte varit med om saken förr, kan han inte slå sig ihop med två andra (den minsta trupp som kan tänkas för en igloofärd är tre personer), som inte heller varit med och bestämma sig för en expedition. Ty ett oeftergivligt villkor är, att minst en man varit med som iglooist och att samtliga deltagare ha någon fjällvana. Omdömesgill ledning är alltså viktigast av allt. År för år växer antalet iglooister, utbildade under Skidfrämjandets hägn, och det kommer säkert inte att bli svårt för den intresserade att göra sin entré i "rörelsen".